

XXXII. OTDK Testnevelés- és Sporttudományi Szekció

**Élsportolók és szabadidő sportolók tetoválásainak
motivációs háttere**

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS	3
1.1. TETOVÁLÁS TÉMÁJÚ SZAKIRODALMAK	3
1.1.1. Tetoválás és motiváció	3
1.1.2. Tetoválás és sport.....	4
2. CÉLKITŰZÉS	5
3. ANYAGOK ÉS MÓDSZEREK	5
3.1. VIZSGÁLATI SZEMÉLYEK	5
3.2. FELHASZNÁLT ESZKÖZÖK.....	6
3.3. STATISZTIKAI ELJÁRÁSOK	9
4. EREDMÉNYEK ÉS MEGBESZÉLÉS	9
5. ÖSSZEFOGLALÁS	12
6. IRODALOMJEGYZÉK.....	13
7. MELLÉKLET.....	16

1. Bevezetés

Fontosnak tartom ezt a területet vizsgálni, mivel manapság az élsportolók nem csak a sporteredményeik, de magánéletük valamint külsejük miatt is rengeteget szerepelnek a televízióban és újságokban ezért sok fiatal ezen megjelenések alapján választ magának példaképet. Ezek a sportemberek divatot teremtenek, így egyes emberek a kedvencük mintájára csináltatnak tetoválást: ugyanolyan, mint ami az adott mintaképnek van, a csapatnak vagy klubnak a címerét, amiben szerepel az adott élsportoló, esetleg a sportember nevét, vagy extrém – bár nem egyedülálló – esetben az arcképét tetováltatják magukra. Emiatt lényeges, hogy ilyen témakörű vizsgálatok által, mint az enyém az emberek megismerkedhessenek azzal, valójában mi is volt a motivációjuk ezeknek a sportolóknak, hogy egy fájdalmas eljárás során a bőrükbe rajzoltassanak, így ne csak egy ábrát kopírozzanak le a szurkolók, hanem esetleg egy ideológiával is tudjanak azonosulni (Sörös, 2011).

1.1. Tetoválás témájú szakirodalmak

A magyar és a nemzetközi szakirodalom egyre gyakrabban foglalkozik a tetoválás tárgykörével, mivel napjainkban reneszánszát éli a szokás, hogy mintákat tetováltassanak bőrükbe az emberek. A kutatók számos esetben a tetoválás készítés motivációját keresik (Forbes, 2001; Stirn, 2003; Kaldeneker, 2004; Wohlrab, Stahl és Kappeler, 2007; Swami, 2011; Tiggemann és Hopkins, 2011; Ferreira, 2014), ám gyakran vizsgálják a tetováltság és a deviancia kapcsolatát is (Kaldeneker és Pikó, 2005; Nathanson, Paulhus és Williams, 2006; Koch, Roberts, Armstrong és Owen, 2010). Orvosi megközelítésből is vizsgálják e kérdést (Stirn, 2003; Cuyper és Cotapos, 2009). Ezek mellett találkozhatunk egyéb érdekes szemszögből megközelített vizsgálatokkal, mint például az a kutatás, amelyben hajszín alapján vizsgálják a tetováltakat (Swami és Furnham, 2007) vagy egy másik, mely a tetováltság és az étkezési zavarok közötti összefüggést vizsgálja (Preti, Pinna, Nocco, Mulliri, Pilia, Petretto és Masala, 2006). Néhány tanulmányban pedig a tetovált sportolókat vizsgálják (Benjamins, Risser, Cromwell, Feldmann, Bortot, Eissa és Nguyen, 2006; Mayers és Chiffriller, 2008).

1.1.1. Tetoválás és motiváció

Elsőként kutatásom alapjául szolgáló tudományos munkát szeretném röviden bemutatni. Kaldeneker Mária, szociológia szakos hallgató 2004-ben írta szakdolgozatát A „piercing” és a „tattoo” világa – A szociológiai jelenség kvalitatív vizsgálata fiatalok körében címmel.

Kutatása során 10 férfival és 10 nővel készített interjút. A tetoválások és a piercingek készíttetésének motivációs hátterét vizsgálta egy tizennégy pontból álló lista segítségével. Kaldenекker ezt a tizennégyes skálát Gordon B. Forbes 2001-es munkájából kölcsönözte, mely címe: College students with tattoos and piercings: Motivies, family experiences, personality factors, and their perception by others. Az interjú vizsgálat eredményeként azt kapta, hogy mindkét nem két fő motivációs tényezője az „Önkifejezés” (55 %) és az „Egyediség” (75 %) volt, bár szignifikáns eltérést nem tapasztalt. Egy interjúalany több motivációs tényezőt is bejelölhetett.

Mint fentebb említettem Kaldenекker dolgozata egy 2001-es kutatásra épül. Forbes kérdőíves módszerrel kérdezett 302 hallgatót: 116 férfit és 186 nőt. Ebben a kutatásban is az „Önkifejezés” valamint a „Csak, a kinézet kedvéért” bizonyult a két leggyakrabban választott motivációs tényezőnek, mind a férfiak, mind a nők körében. Érdekes tény az, hogy a férfiak egyáltalán nem, a nők viszont 7,7 %-a jelölte be indokként a „Megmutatni, hogy ura vagyok a testemnek” és a „Nem tudom” opciót (1. táblázat).

1.1.2. Tetoválás és sport

2006-ban jelent meg Benjamins, Risser, Cromwell, Feldmann, Bortot, Eissa és Nguyen közös kutatása, melynek címe: Body Art among Minority High School Athletes: Prevalence, Interest and Satisfaction; Parental Knowledge and Consent. 2004-ben végeztek vizsgálatot 997 sportolón, Texasban. A megkérdezettek közül 86 főnek volt legalább egy tetoválása (8,6%). Chi- négyzet tesztet használva szignifikáns eltéréseket mértek a tetoválások gyakoriságán a nemek és etnikai csoportok között. Szignifikánsan több férfinak volt tetoválása, mint nőnek és szintén szignifikánsan több tetovált mintával rendelkeznek a fekete bőrszínű emberek, mint a hispániaiak (2. táblázat).

Mayers és Chiffriller 2008-as Body Art (Body Piercing and Tattooing) among Undergraduate University Students című tanulmányában összehasonlításokat végeztek egyetemi válogatott sportolók és nem sportolók között. 2001-ben és 2006-ban vizsgáltak összesen 650 egyetemi hallgatók, melyek közül 142 rendelkezett tetoválással (22 %). Chi- négyzet teszt alapján nem találtak szignifikáns eltérést sem az egyetemi válogatott sportolók és a nem sportolók között ($p = 0,75$), sem a válogatottak esetében a sportágak között ($p = 0,95$). A 2001-es vizsgálat során szignifikáns eredményt kaptak abban, hogy a férfi egyetemi válogatott sportolóknak több tetoválásuk van, mint a nem sportoló férfiakkal ($p = 0,02$).

2. Célkitűzés

Kutatásom fő célja az volt, hogy választ találjak az interjúk során arra a kérdésre, hogy mi motiválta az élsportolókat és a szabadidő sportolókat tetoválásaik elkészítésére. Érdekelt az, hogy mi készítette őket arra, hogy egy fájdalommal járó eljárásnak tegyék ki magukat, melynek nyoma örökre megmarad.

Ezen felül kíváncsi voltam arra mit ábrázolnak, és hol helyezkednek el ezek a tetoválások, továbbá elkészítésük kapcsolódik-e valamilyen eseményhez. Mivel sportolókkal készítettem interjút, az után is érdeklődtem, hogy vajon gondolkodtak-e azon, hogy sporttal kapcsolatos tetoválást készíttessenek, és mit gondolnak az ilyen témájú mintákról (például: olimpiai ötkarika, labda, mezszám stb.).

Választ kerestem arra a kérdésre, hogy ezek a tetoválások hirtelen felindulásból készültek-e, vagy hosszas, megfontolt döntés eredményeként születtek, valamint arra, hogy megbánták-e az elhatározásukat. Továbbá kíváncsi voltam a családdal, a csapattársakkal, az edzőtársakkal, a rajongókkal, de mindenkifelett az edző véleményére. Érdekelt, hogy a trénerektől kellett-e engedélyt kérniük a sportolóknak a beavatkozás előtt.

További kérdésként merült fel bennem az, hogy a családban, baráti körben van-e tetovált. Illetve kíváncsi voltam még arra, hogy tervez-e a jövőben tetováltatni a sportoló. Ha igen, milyen mintát és melyik testrészére, testtájára csináltatná, valamint mikor tervezi elkészíttetni.

Fontos kérdésnek tartottam azt, hogy tudtak-e a sportemberek a tetoválás veszélyeiről, példának okáért a fertőzésveszélyről: hepatitis C-vírus (Netyő, Lengyel és Fehér, 2008), krónikus B- vírushepatitis (Gasztonyi, 2007), AIDS (Quaranta, Napoli, Fasano, Montagna, Caggiano és Montagna, 2011) vagy éppen az esetleges allergiás reakciókról. Ezzel összefüggésben lényeges az, hogy hol, milyen higiéniai körülmények között készítették a mintát: szalonban vagy magán tetoválónál. Szintén érdekelt az, hogy a tetováltatás kapcsán kellett-e kihagyni edzéseket, versenyeket, és ha igen, mennyit.

3. Anyagok és módszerek

3.1. Vizsgálati személyek

„Élsportoló” fogalom értelmezése: élsportoló az, aki sportágának országos szinten legmagasabb osztályában szerepel, vagy felnőtt válogatott, vagy sport világversenyeken vesz részt.

„Szabadidő sportoló” fogalom értelmezése: szabadidő sportoló az, aki minimum heti kétszer 1,5 órát rendszeresen edz.

Harminc sportolóval készítettem interjút, ezek közül tizenöt fő élsportoló – nyolc férfi és hét nő –, valamint tizenöt személy szabadidő sportoló – hét férfi és nyolc nő – volt. Az interjúalanyok életkora tizennyolc és harminckettő év között volt, átlagéletkoruk 23,47 év, szórás: 4,066.

A megkérdezettek közül négy fő egyetemi diplomával rendelkezik (két élsportoló, két szabadidő sportoló), öt pedig főiskolai diplomával (négy élsportoló, egy szabadidő sportoló). Interjúalanyaim közül háromnak OKJ-s bizonyítványa van (két él-, és egy szabadidő sportoló), akik közül ketten főiskolai képzésben vesznek részt. Tizenhat személynek a legmagasabb iskolai végzettsége az érettségi (hét él-, és kilenc szabadidő sportoló), azonban ezek közül jelen pillanatban tízen hallgatók, ketten pedig tanulók. Két szabadidő sportoló eddig még csak nyolc általános iskolát végzett el, ám mindketten tanulók és tervezik a továbbtanulást.

Mivel a Szegedi Tudományegyetemen tanulok, így az interjúalanyaim főleg szegediek vagy szegedi hallgatók. A megkérdezettek összesen tizenhét különböző településről származnak. Huszonnyolc interjúalanyom magyar állampolgár, kettő pedig szerb.

Mivelhogy jómagam kézilabdázom, így ezen sportág berkein belül több embert ismerek, akikkel interjút tudtam készíteni, így interjúalanyaim 37 %-a kézilabdás. A fennmaradó tizenkilenc fő tizenöt különböző sportot űz: amerikai futball, atlétika, birkózás, CrossFit, kick- boks, kosárlabda, labdarúgás, ökölvívás, póker, Strong Body, teke, thai boks, úszás, vízilabda, Zumba. A harminc személy közül tizenhét csapatsportoló – kilenc élsportoló, nyolc szabadidő sportoló –, tizenhárom fő pedig egyéni sportot űz – hat élsportoló és hét szabadidő sportoló –.

A kutatásban való részvétel teljesen önkéntes volt.

3.2. Felhasznált eszközök

A terepkutatás során interjú módszerrel gyűjtöttem az adataimat. Azért választottam ezt a módszert, mivel ezt találtam a legmegfelelőbb eljárásnak arra, hogy pontos és részletes információkat, megfigyeléseket tudjak leírni. Ily módon az interjúk folyamán lehetőségem nyílt elkanyarodni az előre megadott kérdésektől, így egy aránylag kötetlen beszélgetés során több személyes tapasztalatot és gondolatot tudtam begyűjteni az interjúalanyaimtól, melyek hasznosnak bizonyultak a vizsgálatom során. Később ezen megfigyelések alapján vontam le

következtetéseimet, tehát induktív elméletalkotást alkalmaztam. Terepkutatás során általában strukturálatlan interjút szoktak alkalmazni, ám én az interjúk készítése előtt összeállítottam egy szabványos feljegyzési űrlapot, mely tartalmazta a kutatásom szempontjából fontos kérdéseket, melyekre mindenféleképpen választ szerettem volna kapni, így a kutatásom félig strukturáltnak számít. A listán szereplő legtöbb pont nyitott kérdés volt, tehát az interjúalanyoknak saját szavaikkal kellett válaszolniuk.

Az interjú módszer legnagyobb előnye az, hogy a beszélgetés során a kérdező tud alkalmazkodni a terephez, tehát a bevezető kérdés után a kapott válaszokhoz kötődően teszi fel a többi kérdést. Ám pontosan ez benne a nehézség is, mivel az interjút készítőnek egyszerre kell figyelni az interjúalanyra, gondolkodni a következő témakörön és beszélnie.

Csakúgy, mint a kérdőíves módszernél, itt is lényeges, hogy elkerüljük a sugalmazó kérdésfeltevést. Pontosító kérdésekre, úgymint „Hogy is történt ez?”, „Milyen értelemben?”, „Hogy gondolja”, „Mondana egy példát?” (Babbie, 1995. 316. o.) az interjú során feltétlen szükség van, hogy pontos, értelmezhető és elemezhető válaszokat kapjunk. Itt is mindenféleképpen semlegesnek kell lennie a kérdésnek (Babbie, 1995).

Az interjúk során mélyebben tudtam vizsgálni a problémát, mivel ez a metódus elsősorban nem az általánosításra törekszik, hanem a pontos megértésre. Egy személyes, irányított beszélgetés során könnyebben el lehet kerülni azt, hogy a vizsgált személyek félreértsék, rosszul értelmezzék a kérdéseket, mint a kérdőívezésnél, mivel itt a helyzetnek megfelelően tudtam alakítani a kérdéseimet. Gyakran kitértem, ha érdekes választ kaptam, mivel pontosan meg szerettem volna ismerni a válaszadó gondolatait, motivációját. Ebből kifolyólag ez egy személyesebb, mélyebb módja a vizsgálatnak. Módszerválasztáskor fontos szempont volt a validitás, a megbízhatóság, mely jellemzi az interjú módszert.

A vizsgálatom során Kaldeneker Mária, A „piercing” és a „tattoo” világa – A szociológiai jelenség kvalitatív vizsgálata fiatalok körében című 2004-es szakdolgozatában szereplő tizennégy pontból álló listát használtam, mely arra keresi a választ, hogy mi motiválta a fiatalokat arra, hogy tetoválást készíttessenek. Ezt egy ponttal, a „Sport”-tal egészítettem ki. A 15 pontból álló lista, melyből az interjúalanyaimnak választani kellett a következő: 1. Önkifejezés (To express myself), 2. Egyediség (To make me unique), 3. Lázadás (To be a rebel), 4. Függetlenség, önállóság kifejezése (To feel independent), 5. Érettség (To feel mature), 6. Különbözőség kifejezése (To be different), 7. Legyen egy szépség jelem, szexepilem (To have a beauty mark), 8. Emlékeztessen egy eseményre az

életemből (To remember life event), 9. Közeli barátomhoz hasonlítani (To be like a friend), 10. Elkötelezettség egy csoport felé (Show commitment to group), 11. Megmutatni, hogy ura vagyok a testemnek (To show control of my body), 12. Csak, a kinézet kedvéért (Just kiked the loks of it.), 13. Sport, 14. Nem tudom (I really don't know), 15. Egyéb (Other). Egy sportoló több opciót is választhatott.

Az interjúalanyok kiválasztására hólabda módszert alkalmaztam. Ezt a nem valószínűségi mintavételt akkor használják, amikor egy populáció tagjait nehéz meghatározni (Babbie, 2013). Először felkerestem azokat a tetovált sportolókat, akiket el tudtam érni, interjút készítettem velük, majd megkértem őket, hogy ajánljanak más sportembereket, akiket ismernek és rendelkeznek tetoválással. Megadták ezen személyek elérhetőségeit, így fel tudtam venni velük a kapcsolatot. Ezután interjút készítettem a javasolt emberekkel, majd őket szintén megkértem, hogy tanácsoljanak tetovált sportolókat és így tovább. Tehát ez által egyre nagyobb mintára tettem szert. Ez a mintavételi módszer azonban nem ad reprezentatív eredményt, ám a vizsgálatom célja nem is ez volt, hanem az, hogy egy eddig viszonylag keveset kutatott területről információkat gyűjtsék, így egy képet kapjak az élsportolók és szabadidő sportolók tetoválásainak motivációs háttéréről, ami egy esetleges későbbi nagyobb kutatás alapjául szolgálhat.

A kutatásom során a megalapozott elméletet alkalmaztam (grounded theory), mely egy kvalitatív kutatási módszer. Ezt a módszertani elméletet Anselm L. Strauss és Barney Glaser, amerikai szociológusok dolgozták ki. 1967-ben publikálták a *The Discovery of Grounded Theory* című tanulmányban elméletüket (Gelencsér, 2003). Lényege az, hogy az elmélet a kutatás folyamán, tehát az elemzés és adatgyűjtés folyamatos interakciója során körvonalazódik (Strauss és Corbin, 1994). „Azt az elméletet nevezik megalapozott elméletnek, amely az adatokban gyökerezik és az adatok folyamatos és szisztematikus elemzése során körvonalazódik” (Gelencsér, 2003). Más szóval ez egy empirikus megfigyeléseken keresztül megalkotott elmélet. A kutatómunka egy problémafelvetéssel kezdődik, mely még nem körvonalazódott ki tisztán, csak a vizsgálat során konkretizálódik (Kucsera, 2008). Az adatokat összegyűjtésük után kódolni, értelmezni kell (Walker és Myrick, 2006). Ez a módszer nem törekszik a reprezentativitásra, inkább a jelenségek értelmezésére igyekszik a fő hangsúlyt fektetni. A megalapozott elmélet alkalmazása esetén nem használunk előre kigondolt hipotéziseket, mivel az elméleteket a kutatás folyamán fogalmazzuk meg (Gelencsér, 2003).

3.3. Statisztikai eljárások

A kapott eredmények kielemezésére IBM SPSS Statistics 20 statisztika programot használtam. Az interjúk során felvett adatokat bevitettem a programba, majd chi- négyzet tesztet futtattam minden egyes motivációra vonatkozóan, hogy összehasonlítsam az élsportolók és a szabadidő sportolók motivációs hátterét.

4. Eredmények és megbeszélés

A „Mi motivált abban, hogy tetoválást készítes?” kérdésemre sokféle választ kaptam. Az élsportolók közül volt, aki elhunytak emlékére készítette, család iránti szeretetből, lázadásból, zene vagy a japán kultúra iránti tiszteletből, égési sérülés elfedésére vagy éppen egy világversenyen szereplés emlékére csináltatott tetoválást. A szabadidő sportolók közül volt, aki a magyarságát akarta ezzel kifejezni, egy a nővérével közösen csináltatott tetoválást, az összetartozás jeleként, valaki a családja iránti szeretetből, de legtöbbször csak a tetszés volt az indok.

Az általam vizsgált élsportolóknál a „Sport” (53,3 %) és az „Emlékeztessen egy eseményre az életemből” (53,3 %) volt a két fő motiváció, mely arra készítette őket, hogy tetoválást készítsenek, mivel egyaránt nyolc- nyolc személy választotta ezeket. Amíg a szabadidő sportolóknál az „Egyediség” (73 %) és az „Önkifejezés” (60 %) voltak a fő tényezők. Az elsőt tizenegy, a másodikat pedig kilenc ember jelölte be. A csapatsportolók motivációja az „Egyediség” (53,3 %) és az „Emlékeztessen egy eseményre az életemből” (53,3 %) nyolc- nyolc vokssal, míg az egyéni sportot űzőké szintén az „Egyediség” (60 %) valamint az „Önkifejezés” (53,3 %) nyolc és kilenc jelöléssel. Érdekesség, hogy sem az élsportolók, sem a szabadidő sportolók nem választották a „Megmutatni, hogy ura vagyok a testemnek” lehetőséget (3. táblázat).

A kapott eredményeket IBM SPSS Statistics 20 statisztikai program segítségével chi- négyzet próbával elemeztem. Mint már fentebb említettem azt az eredményt vettem szignifikánsnak, ahol a p kisebb volt, mint 5%. A „p” a valószínűséget jelenti (Gyetvai, Kecskeméti és Szatmári, 2008). Minden motivációs tényezőt összehasonlítottam az élsportolók és a szabadidő sportolók között, azonban sehol sem kaptam szignifikáns eltérést a két csoport között. Tehát kutatásom alapján megállapítható, hogy nem játszik szerepet a tetoválás elkészítésének motivációjában az, hogy a sportoló élvonalbeli vagy sem.

Az élsportolók közül nyolcan választották a „Sport”-ot, mint motivációt. E mellett még négy általam kérdezett élvonalbeli sportoló gondolkodott rajta, hogy sporttal kapcsolatos

tetoválást készítsenek, ezen személyek közül pedig hárman mondták azt, hogy a jövőben szeretnék is egy ilyen tárgyú motívumot a bőrükre. Három ember azonban egyáltalán nem tervez vagy tervezett ilyen témájú testdíszítést.

„Igen, a CrossFit megváltoztatta az életemet, nagyon sokat jelent, egy életérzés ez valójában, szóval a következő mindenképpen kapcsolódni fog a sportomhoz.” (Kata, 26 éves nő, élsport)

„Még nem történt velem olyan a sportban, hogy esetleg föltetováltatom magamra.” (Zsanett, 29 éves nő élsport)

A szabadidő sportolók közül négy főnek volt a fő motivációja a „Sport”, valamint kilenc személy gondolkodott rajta, hogy sporttal kapcsolatos mintát tetováltat magára. Ezek közül egy főnek már meg is van a konkrét elképzelése a készítettendő tetoválásról, egy ember pedig már nem szeretne ilyen témájú tetoválást, mivel már alacsonyabb szinten és intenzitással sportol, mint régebben.

„Magán a sporttal kapcsolatos tetováláson is gondolkoztam már, de főként a küzdőszellemmel kapcsolatos tetoválásokon... Olyanon gondolkodok, hogy „Életem a kézilabda”. Én fontosnak tartom, hogy valaki elkötelezett legyen... Helyeslem egyértelműen, hogy valaki felvarrassa magára azt, amit ő érez és szeret.” (Károly, 18 éves férfi, szabadidő sport)

Az interjúalanyaim egyhangúan pozitívan vélekednek a sporttal kapcsolatos tetoválásokról. Legtöbben motivációs cézzal párosították. Sokan úgy gondolták, hogy egy jelentősebb sportbeli eredmény elérését ők is szívesen magukra tetováltatnák. Az élsportolók közül kaptam olyan választ, hogy ha kiharcolja a szereplési lehetőséget az olimpiára, mindenféleképpen megörökíti azt a bőrén is. Abban is egyetértettek a vizsgálatomban résztvevő sportemberek, hogy az ilyenfajta tetoválások nem figyelemfelkeltő cézzal készülnek, hanem inkább azért, hogy emlékeztesse a sportolót az elért teljesítményére vagy azért, hogy motiválja őt a továbbiakban.

„Ha valakinek tényleg nagyon az élete, akkor akár motiváló is lehet. A csopottársaim az egyesület emblémáját tetováltatták magukra, ez az összetartás jeleként nagyon sokat jelent, nekik.” (Katalin, 24 éves nő, szabadidő sport)

Mind a tizenöt élsportoló és tizenöt szabadidő sportoló határozottan nemmel válaszolt arra a kérdésre, hogy „Mebántad-e a tetoválásod?”. Tizenhárom élvonalbeli sportoló hosszú, megfontolt döntés eredményeként tetováltatott, míg kettő sportoló hirtelen felindulásból

készítette tetoválását. Tizenhárom szabadidő sportoló megfontoltan döntött tetoválásáról, míg ketten hirtelen felindulásból tetováltattak.

„Ha a 11 év megfontolt döntésnek számít...” (Kata, 26 éves nő, élsport)

„Hirtelen volt. Versenym volt már másnap és nagyon veszélyes volt. Anyukám nem is tudta és nagyon haragudott rám, mivel ugye fertőzésveszély állt fent... Mondtam, hogy most vagy soha.” (Hajnalka, 19 éves nő, élsport)

Kilencen élsportoló szalonban készítette tetoválását, négyen magán tetoválónál, egy sportember, mivel több tetoválása van, mindkét variációt megpróbálta. A szabadidő sportolók közül tizenketten szalonban, ketten pedig magán tetoválónál tetováltatott, valamint egy ember itt is kétféle helyen járt ezzel az indokkal. Ehhez kapcsolódik a kérdés, hogy tisztában voltak-e a tetoválás veszélyeivel, úgymint fertőzésveszély, vagy allergiás reakciók. Az élsportolók mindegyike tájékozott volt, a szabadidő sportolók közül viszont hárman nem tudtak ezekről a kockázatokról.

„A helyes utókezelést betartva, csak a varrás napján nem sportoltam... Ha jó helyre megy az ember, nincsenek veszélyek.” (Kata, 26 éves nő, élsport)

A megkérdezett harminc sportoló közül egyiknek sem kellett engedélyt kérnie edzőjétől a tetoválása készítése előtt, valamint mindegyik sportember úgy gondolja, hogy nem befolyásolná ez a testdíszítés egy esetleges átigazolásnál. Ebből látszik, hogy manapság egyre elfogadottabbá válik a tetoválás viselése, mivel – mint a dolgozatom elején már említettem – ezek a sportolók sokszor szerepelnek a médiában és példaképül szolgálnak a fiatalabb generációnak. Ezen megjelenések alkalmával a sportágak szabályos öltözkézből adódóan gyakran látszódnak ezek a tetoválások, például úszó, vízilabdázó vagy akár küzdősportolóknál. Ennek ellenére mégsem gondolják úgy a sportolók, hogy e miatt negatívan diszkriminálnák őket.

„Szerintem nem. Nem az alapján..., legalábbis bízom benne. Ugye vannak nagyobb sportolók is, akik tele vannak tetoválva, aztán mégis el tudnak helyezkedni máshol is. Szóval szerintem nincs ennek köze.” (Ákos, 26 éves férfi, élsport)

A sportolók családjai különbözőképpen fogadták a tetoválásokat. Legtöbb esetben az édesanyák álltak negatívan ahhoz, hogy a gyermekük tetováltatott. A csapattársak, edzőtársak mindkét csoport esetén általánosságban pozitívan fogadta a tetoválásokat, a legtöbb alkalommal azt a választ kaptam, hogy „Tetszett nekik”.

„Rühellték. Nem is kértem ki a véleményüket, szerencsére. De amikor anyám először meglátta... le volt taglózva, mert ők még úgy vannak vele, hogy a tetoválás egy rossz dolog. Ilyen csak a börtönviselt embereknek van, akkor én biztos erőszakos leszek tőle, meg ilyenek. Most már azért elviselik, nincs más választásuk. Nővérem az... neki végül is tetszett. A kisfia oda- vissza volt érte.” (Gábor, 29 éves férfi, szabadidő sport)

Tizenkét élsportoló szeretne még a jövőben tetoválást csináltatni, ketten pedig azt a választ adták, hogy „Lehet.”. Egy sportember nem kíván több mintát készíttetni. Az általam kérdezett tizenöt szabadidő sportoló mindegyike tervez még tetováltatni, legtöbbjüknek már megvan a pontos kép, szimbólum vagy szöveg, amit szeretnének és a testtáj, ahova szánják a mintát.

„Megígértem apukámnak, hogy nem csináltatok.” (Ákos, 26 éves férfi, élsport)

A szabadidő sportolók nagy része (tíz fő) a tetoválás elkészítését úgy időzítette, hogy olyan időszakban történjen, amikor nincs edzés vagy meccs, hogy e miatt ne kelljen kihagyni. Öt ember viszont 1-2 edzésről kénytelen volt hiányozni a friss tetoválás miatt. Az élsportolók közül már hét embernek kellett edzéseket mulasztania, valószínűleg ennek az lehet az oka, hogy ők napi rendszerességgel edzenek és „holtidő”, az edzés nélküli időszak is kevesebb.

Mindegyik élsportoló baráti körében van olyan személy, akinek van tetoválása, ám a családban ez már nem annyira jellemző: mindössze három élvonalbeli sportoló rokona rendelkezik effajta testdíszítéssel. Tizenhárom szabadidő sportoló valamely barátja tetovált, viszont itt már jóval több, tíz sportember családjában fordul elő tetoválás.

5. Összefoglalás

A kutatásom során begyűjtött adatokat elemezve egyik motivációs tényezőnél sem tapasztaltam szignifikáns eltérést, csakúgy, mint Kaldenекker A „piercing” és a „tattoo” világa – A szociológiai jelenség kvalitatív vizsgálata fiatalok körében című szakdolgozatában. A vizsgált élsportolók leggyakrabban adott válasza a „Sport” (53,3 %) és az „Emlékeztessen egy eseményre az életemből” (53,3 %) volt, mint motivációs tényező, míg a szabadidő sportolóknál az „Egyediség” (73 %) és az „Önkifejezés” (60 %). Ez az utóbbi eredmény hasonlít a Kaldenекker kutatásában szereplő megállapításokhoz. Az ő általa megkérdezett 20 ember többsége az „Önkifejezés” (55 %) és az „Egyediség” (75 %) mellett tette le voksát. Forbes 2001-es kutatásában szintén az „Önkifejezés” valamint e mellett a „Csak, a kinézet kedvéért” motivációs tényezők voltak a leggyakoribbak. Ezek alapján megállapítható, hogy

mind a sportolók, mind a nem sportoló emberek egyik legfőbb indoka a tetoválás készíttetésére az önkifejezés.

Érdekesség, hogy a három kutatás során egyedül Forbes 2001-es vizsgálatában szereplő néhány nő nemű interjúalany jelölte be a „Megmutatni, hogy ura vagyok a testemnek” lehetőséget (7,7 %).

Vizsgálatom során rengeteg új kérdés merült fel bennem az élsportolók és szabadidő sportolók tetoválásainak motivációs háttere témakörben. Egy teljesen új kutatást érdemes lenne indítani például sportágak alapján csoportosított tetovált sportolók vizsgálatáról. Ezen belül meg lehetne figyelni a tetovált minták testtáj szerinti elhelyezkedésének gyakoriságát, és hogy ezt befolyásolja-e a sportág specifikus sportruházat. Érdekes lenne egy ilyen témájú kutatás során a tetovált motívumokat vizsgálni, hogy van-e sportágra jellemző tetoválás minta. Össze lehetne hasonlítani a férfi sportolókat a nőkkel, az egyéni sportolókat a csapatsportolókkal, „vizes sportokat” a „szárazföldiekkel”, a teremsportokat a szabadtéren üzhető sportágakkal és még folytathatnám a felsorolást.

Ezen kutatások elvégzéséhez mindenféleképpen az interjú módszerét alkalmaznám, mivel ebben a témában terepkutatással tudunk pontos és részletes adatokat begyűjteni.

6. Irodalomjegyzék

1. Babbie, E. (1995): *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Balassi Kiadó, Budapest.
2. Babbie, E. (2013): *The Practice of Social Research*. Cengage Learning, Wadsworth.
3. Benjamins, L. J., Risser, W. L., Cromwell, P. F., Feldmann, J., Bortot, A. T., Eissa, M. A. és Nguyen, A. B. (2006): Body Art among Minority High School Athletes: Prevalence, Interest and Satisfaction; Parental Knowledge and Consent. *Journal of Adolescent Health*, **39**, 933-935.
4. Cuyper, C. és Cotapos, M. L. (2009): *Dermatologic Complications with Body Art: Tattoos, Piercings and Permanent Make-Up*. Springer, Berlin.
5. Ferreira, V. S. (2014): Becoming a Heavily Tattooed Young Body: From a Bodily Experience to a Body Project. *Youth Society*, **46**, 303-338.
6. Forbes, G. B. (2001): College students with tattoos and piercings: Motivies, family experiences, personality factors, and their perception by others. *Psychological Reports*, **89**, 774-786.
7. Gasztonyi, B. Dr. (2007): Krónikus B-vírushepatitis. *Orvosi hetilap*, **24**, 1142-1143.

8. Gelencsér, K. (2003): Grounded Theory. *Szociológiai szemle*, **1**, 143-154.
9. Glaser, B. G. és Strauss, L. A. (1967): *Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Aldine De Gruyter, Chicago.
10. Gyetvai, Gy., Kecskeméti, P. A. és Szatmári, Z. (2008): *Testkultúra- elméleti és kutatás- módszertani alapismeretek*. Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, Szeged.
11. Kaldeneker, M. (2004): A „piercing” és a „tattoo” világa – A szociológiai jelenség kvalitatív vizsgálata fiatalok körében. Szakdolgozat. SZTE BTK, szociológia.
12. Kaldeneker, M. és Pikó, B. (2005): A „piercing” és a „tattoo” világa – Deviancia vagy divat?. *Társadalomkutatás*, **23**, 149-170.
13. Koch, J. R., Roberts, A. E., Armstrong, M. L. és Owen, D. C. (2010): Body art, deviance, and American college students. *The Social Science Journal*, **47**, 151–161.
14. Kucsera, Cs. (2008): Megalapozott elmélet: egy módszertan fejlődéstörténete. *Szociológiai Szemle*, **3**, 92-108.
15. Mayers, L. B. és Chiffriller, S. H. (2008): Body Art (Body Piercing and Tattooing) among Undergraduate University Students: “Then and Now”. *Journal of Adolescent Health*, **42**, 201–203.
16. Nathanson, C., Paulhus, D. L. és Williams, K. M. (2006): Personality and misconduct correlates of body modification and other cultural deviance markers. *Journal of Research in Personality*, **40**, 779–802.
17. Netyő, A. Dr., Lengyel, G. Dr. és Fehér, J. Dr. (2008): A hepatitis C-vírus családon belüli fertőzőképessége. *Orvosi hetilap*, **11**, 517-520.
18. Preti, A., Pinna, C., Nocco, S., Mulliri, E., Pilia, S., Petretto, D. R. és Masala, C. (2006): Body of evidence: tattoos, body piercing, and eating disorder symptoms among adolescents. *Journal of Psychosomatic Research*, **61**, 561-566.
19. Quaranta, A., Napoli, C., Fasano, F., Montagna, C., Caggiano, G. és Montagna, M. T. (2011): Body piercing and tattoos: a survey on young adults' knowledge of the risks and practices in body art. *BMC Public Health*, **11**, 774-782.
20. Sörös, A. (2011): A (Nagy)Asszony varrva jó? Jellegzetes tetoválások a szélsőjobboldali csoportok körében. *Kaleidoscope: Művelődés-, Tudomány- és Orvostörténeti Folyóirat*, **2**, 115-123.
21. Stirn, A. (2003): Body piercing: medical consequences and psychological motivations. *Lancet*, **361**, 1205-1215.

22. Strauss, A. és Corbin, J. (1994): Grounded Theory methodology: An overview, In: Denzin, N. K. és Lincoln, Y. S. (szerk.): *Handbook of Qualitative Research*. Sage Publications, London, 1-18.
23. Swami, V. (2011): Marked for life? A prospective study of tattoos on appearance anxiety and dissatisfaction, perceptions of uniqueness, and self-esteem. *Body Image*, **8**, 237-244.
24. Swami, V. és Furnham, A. (2007): Unattractive, promiscuous and heavy drinkers: perceptions of women with tattoos. *Body Image*, **4**, 343-352.
25. Tiggemann, M. és Hopkins, L. A. (2011): Tattoos and piercings: bodily expressions of uniqueness?. *Body Image*, **8**, 245-250.
26. Walker, D. és Myrick, F. (2006): Grounded Theory: An Exploration of Process and Procedure. *Qualitative Health Research*, **16**, 547-559.
27. Wohlrab, S., Stahl, J. és Kappeler, P. M. (2007): Modifying the body: Motivations for getting tattooed and pierced. *Body Image*, **4**, 87-95.

Nyilatkozat a pályázó egyéni hozzájárulásáról a pályaműben leírt eredményekhez:

A dolgozatban bemutatott eredmények teljes egészében a szerző saját kutatási eredményei.

Aláírás

7. Melléklet

1. táblázat Forbes, 2001 kutatási eredmény

Motivációk	Férfi (%)	Nő (%)
Önkifejezés (To express myself)	35,3	61,5
Egyediség (To make me unique)	23,5	30,8
Lázadás (To be a rebel)	11,8	7,7
Függetlenség, önállóság kifejezése (To feel independent)	5,9	30,8
Érettség (To feel mature)	5,9	7,7
Különbözőség kifejezése (To be different)	17,6	17,9
Legyen egy szépség jelem, szexepilem (To have a beauty mark)	11,8	33,3
Emlékeztessen egy eseményre az életemből (To remember life event)	11,8	28,2
Közeli barátomhoz hasonlítani (To be like a friend)	5,9	20,6
Elkötelezettség egy csoport felé (Show commitment to group)	11,8	5,1
Megmutatni, hogy ura vagyok a testemnek (To show control of my body)	0	7,7
Csak, a kinézet kedvéért. (Just kiked the loks of it.)	41,2	59,0
Nem tudom (I really don't know)	0	7,7
Egyéb (Other)	11,8	33,3

2. táblázat: Benjamins, Risser, Cromwell, Feldmann, Bortot, Eissa és Nguyen, 2006 kutatási eredmény

	Tetovált	Piercinges
Tetoválás és /vagy piercing	86/997 (8,6 %)	80/997 (8,0 %)
Nem		
Férfi	73/ 759 (9,6 %)	49/ 759 (6,5 %)
Nő	13/ 236 (5,5 %)	30/ 236 (13 %)
Osztály		
9. osztály	9/ 207 (4,3 %)	10/ 207 (4,8 %)
10. osztály	14/ 329 (4,3 %)	19/ 329 (5,8 %)
11. osztály	26/ 263 (9,9 %)	26/ 263 (9,9 %)
12. osztály	37/ 198 (19 %)	25/ 198 (13 %)
Etnikum		

Fekete	68/ 681 (10 %)	56/ 681 (8,2 %)
Hispániai	18/ 316 (5,7 %)	24/ 316 (7,6 %)

3. táblázat: Élsportolók és szabadidő sportolók motivációja

Motiváció	Élsportoló (fő)	Szabadidő sportoló (fő)
Önkifejezés	40,0% (6)	60,0% (9)
Egyediség	40,0% (6)	73,3% (11)
Lázadás	6,7% (1)	0,0% (0)
Függetlenség, önállóság kifejezése	20,0% (3)	26,7% (4)
Érettség	20,0% (3)	20,0% (3)
Különbözőség kifejezése	13,3% (2)	13,3% (2)
Legyen egy szépségjelem, szexepilem	20,0% (3)	13,3% (2)
Emlékeztessen egy eseményre az életemből	53,3% (8)	46,7% (7)
Közelebbi baráthoz hasonlítani	6,7% (1)	0,0% (0)
Elkötelezettség egy csoport felé	20,0% (3)	13,3% (2)
Megmutatni, hogy ura vagyok a testemnek	0,0% (0)	0,0% (0)
Csak a kinézet kedvéért	20,0% (3)	20,0% (3)
Sport	53,3% (8)	26,7% (4)
Nem tudom	6,7% (1)	6,7% (1)
Egyéb	33,3% (5)	13,3% (2)

Szabadidő sportolók tetoválásai

Élsportolók tetoválásai

